

Familjehem.

Fördjupad information till dig som vill bli familjehem.

Hej!

Du har säkert många frågor om hur det egentligen är att vara familjehem på uppdrag av Örebro kommun. Här har vi samlat några av de vanligaste funderingarna. Vilka krav ställs på dig/din familj? Vilken utbildning, stöd och ersättning får familjehem? Vilket stöd behöver barnet? Hur ska kontakten med föräldrarna se ut?

Vi hoppas att du hittar de svar du behöver, om inte så kan du givetvis kontakta oss för ytterligare information.

Se kontaktuppgifter på broschyrens baksida.

Tack för ditt engagemang!

Grundkriterier

Ett familjehem kan bestå av en eller två vuxna samt eventuella barn. För att kunna bli familjehem behöver familjen leva under stabila förhållanden, såväl ekonomiskt och arbetslivsmässigt som relationsmässigt. Familjen behöver ha känslomässigt och tidsmässigt utrymme att ta emot och ta hand om ett barn eller en ungdom i sitt hem.

Familjen behöver kunna erbjuda barnet/ungdomen ett eget rum. Familjehemmet ska ha förmåga att ta ett helhetsansvar för barnet eller ungdomen som placeras i familjen och förmåga att samverka med barnets föräldrar/nätverk, socialtjänsten och andra aktuella myndigheter, exempelvis skola och sjukvård.

Utredning

Den utredning som socialtjänsten gör av familjer som är intresserade av att fungera som familjehem syftar till att säkerställa att familjen kan utföra uppdraget på ett tillfredsställande sätt.

Ett familjehem ska ha förutsättningar att kunna erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.

Dessutom är det viktigt att skapa en bild av familjen för att kunna göra en matchning mellan familjen och ett barn eller en ungdom som behöver ett familjehem, samt utreda om familjehemmet kan tillgodose hans eller hennes specifika behov.

Utredningen består av:

- Inhämtande av registerutdrag ifrån Socialtjänsten, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Rikspolisstyrelsens misstanke- och belastningsregister, Transportstyrelsen samt Länsstyrelsen.
- Hembesök för att få en bild av hur familjen fungerar i hemmiljön, hur familjen planerar att barnet ska få tillgång till ett eget rum, samt säkerställa att hemmet och omgivningen är en säker plats för barn. Socialtjänsten önskar också träffa eventuellt hemmaboende barn, för att höra deras inställning till uppdraget.
- Utredningsträffar (2–4 st.) på socialkontoret där familjens bakgrund, nuvarande situation och föräldrarnas förmågor att fungera som familjehem utreds.
- Inhämtande av referenser från personer som känner familjen både privat och i sitt yrke. Om familjen haft uppdrag som familjehem från annan kommun inhämtas även referenser från dessa.

När utredningen är klar får familjen ta del av den sammanställda utredningen samt socialtjänstens bedömning.

Utbildning för familjehem

När familjen blivit utredd och socialtjänsten bedömt att man kan få uppdrag som familjehem ska familjehemsföräldrarna delta i en familjehemsutbildning. Utbildningen ”Ett hem att växa i” är ett nationellt utbildningsmaterial från Socialstyrelsen som omfattar 24 timmar. Under uppdraget erbjuds familjehemmet fortbildning genom exempelvis cafékvällar och föreläsningar.

Barnen och ungdomarna

Barn och ungdomar som bor i familjehem kommer ofta från familjer där det finns ett missbruk eller en psykisk sjukdom/funktionsnedsättning hos föräldrarna. Detta eller annat har gjort att barnet/ungdomen inte fått den omsorg som det har rätt till, eller blivit utsatt för olika typer av lidande. Ungdomar kan också bli aktuella för familjehemsplacering på grund av svåra relationskonflikter med föräldrarna.

En familjehemsplacering blir aktuell genom en ansökan från föräldrarna eller genom att andra gjort anmälan till socialtjänsten på grund av oro för barnet/ungdomen. Familjehemsplaceringar föregås alltid av en omfattande utredning av barnet/ungdomens behov samt föräldrarnas och nätverkets möjligheter att tillgodose dessa behov. Andra insatser för att möta behoven ska vara prövade innan man fattar ett beslut om placering i familjehem.

De barn och ungdomar som placeras i familjehem har ofta väldigt stora behov av värme, stöd, struktur och i sin vardag. De behöver som regel också mer tid, engagemang och tålmod än andra barn. Många barn och ungdomar som kommer till familjehem mår dåligt och visar detta på olika sätt. Vissa barn håller sina känslor och tankar djupt inom sig och blir otillgängliga, andra agerar ut mer.

Ropen på hjälp kan därför se väldigt olika ut, med allt från utåtagerande beteende och våld, via skolk och matvägran till gråt, magont och apati.

Vissa barn och ungdomar tycks till en början anpassa sig väldigt lätt till sin nya miljö, men har stora behov som visar sig när de känner sig trygga och vågar tro på att familjehemmet ska finnas där för dem. Andra barn och ungdomar kan upplevas svåra att ha att göra med från första stund men kanske finner sig tillrätta när de hittar trygghet.

Ofta kan det vara svårt för socialtjänsten att under utredningstiden få reda på alla behov som ett barn eller en ungdom har. Många gånger visar sig behov och svårigheter efter en tid i ett tryggt familjehem. Därför är det viktigt att familjehem är beredda på att stora behov och bekymmer kan uppstå under placeringens gång.

Matchning mellan familj och barn

När det finns ett barn som socialtjänsten tror passar in i ett visst familjehem får familjen viss information om barnet och dess behov.

Informationen ges i flera steg beroende på om familjen tycker att uppdraget verkar vara lämpligt. Det är viktigt att även hemmaboende barn är en del av den här processen.

Om alla tycker att man vill gå vidare så träffas till slut det blivande familjehemmet, barnets föräldrar och barnets socialsekreterare. När det är lämpligt, utifrån ålder och mognad, deltar även barnet eller ungdomen. Om alla sedan är överens om att starta familjehemsuppdraget lämnas detta som förslag till aktuell socialnämnd som fattar beslut i frågan.

Start av familjehemsuppdrag

När ett uppdrag startar gör socialtjänsten en genomförandeplan där familjehemmets uppdrag beskrivs. Ett avtal skrivs också mellan familjehemmet och socialtjänsten, där ansvar för olika delar tydliggörs. Tillsammans skapar man också en planering, bland annat för hur inskolningen i familjehemmet ska gå till samt hur barnets umgänge och kontakter med föräldrar och andra för barnet viktiga personer ska se ut.

Trygghet för barnet/ungdomen

Under den första tiden barnet bor i familjehemmet är det bra om familjen kan ägna sig åt att lära känna barnet och inte har annat inplanerat. Efter en tid blir barnet en självklar del i familjen och deltar i era vanliga aktiviteter och sammankomster med familj/vänner, semester med mera. I vissa fall bedömer socialtjänsten att barnet har behov av att en familjehemsförälder är hemma på del- eller heltid under en kortare eller längre tid och ersätter då förlorad arbetsinkomst.

Många barn som bor i familjehem kan ha negativa erfarenheter av alkoholens effekter. Socialtjänsten förväntar sig därför alltid att familjehemmets aktiviteter och samvaro med barnet präglas av ett mycket återhållsamt förhållningssätt till alkohol och ibland att familjehemmet helt avstår från alkohol.

Familjehemmet ska alltid vara helt fritt från illegala droger.

Kontakt med socialtjänsten och andra under uppdraget

Att vara familjehem innebär en aktiv kontakt med socialtjänsten. Det gäller både planering av vården för barnet och stöd och rådgivning kring svårigheter samt situationer som kan uppkomma i familjehemmet.

Familjehemmet har en familjehemssekreterare som vägleder i uppdraget. Barnet/ungdomen har en egen familjehemssekreterare som stöttar och bevakar dess rättigheter och situation samt planerar och följer upp vården. Minst var sjätte månad ska vården följas upp av socialnämnden.

Många familjehemsplacerade barn och ungdomar har kontakter med flera olika myndigheter och samhällsverksamheter. Utgångspunkten är att dessa kontakter/möten med och runt barnet sker på dagtid.

Familjehemmet har ansvar för den dagliga omsorgen och de kontakter som rör barnet men socialtjänsten behöver känna till och ibland även delta vid sådana kontakter.

SoL och LVU

Föräldrar som är vårdnadshavare behåller beslutsrätten över barn som är placerade och är fortfarande vårdnadshavare i juridisk mening. Detta oavsett om placeringen i familjehem sker frivilligt enligt socialtjänstlagen (SoL) eller med tvång enligt Lag om vård av unga (LVU).

Vid vård enligt LVU inskränks vårdnadshavarnas beslutanderätt i den mån det behövs för vårdens genomförande. Detta innebär att flera beslut som rör barnet i vardagen fattas av familjehemssekreteraren. Barnets kontakter med föräldrar och andra anhöriga är ofta mer reglerat vid LVU-vård.

Socialnämnden strävar alltid efter en samverkan mellan vårdnadshavare, familjehem och socialtjänst.

Kontakt med barnets vårdnadshavare/föräldrar

En stor del av uppdraget som familjehem är att hjälpa barnet till en aktiv kontakt med sina vårdnadshavare/föräldrar och andra närstående personer. Många gånger är detta uppdrag en av de svåraste delarna i att vara familjehem.

Många föräldrar till familjehemsplacerade barn och ungdomar uppfattar det som ett stort misslyckande och ibland en stor kränkning att inte kunna eller få ha sina barn boende hos sig.

Socialtjänsten planerar tillsammans med familjehemmet och föräldrarna hur umgänge och kontakt ska se ut. Ibland måste socialtjänsten, genom ett särskilt beslut, begränsa umgänge och kontakt mot föräldrars eller barns vilja.

Det är viktigt att familjehemmet samverkar med socialtjänsten vad gäller barns och ungdomars relation och kontakt med sina anhöriga.

Tystnadsplikt

Ett familjehem har inte formell sekretess kring barn som bor hos dem. Däremot moraliska skyldigheter att vara mycket aktsam och medveten kring hur och till vilka man lämnar ut information om barnet, dess anhöriga och uppdraget. Detta gäller också hur man hanterar information och kontakter via exempelvis sociala medier.

Folkbokföring

Ett barn eller en ungdom som bor i familjehem ska folkbokföras hos familjehemmet och får därigenom rätt till full samhällsservice som exempelvis skola, barnomsorg samt hälso- och tandvård.

Barnomsorg, skola, hälso- och sjukvård

Svensk forskning visar återkommande att barn som växer upp i familjehem har stora behov av extra stöd i skolan och kring hälso- och sjukvård samt tandvård. Många familjehemsplacerade barn har inte fått tillräckligt med stöd kring detta under sin uppväxt. Med tillräckligt stöd har de dock samma förutsättningar till ett gott vuxenliv som resten av befolkningen. Familjehem har därför ett särskilt ansvar att stötta barn i deras skolarbete och att bevaka att de får den hälsovård, sjukvård och tandvård de kan behöva.

Ekonomisk ersättning och försäkring

Uppdraget som familjehem baseras på privatpersoners önskan och möjlighet att hjälpa och stödja ett barn som har det svårt. Den ersättning som utgår för uppdraget ska ses som en kompensation för den tid och de utlägg uppdraget kräver.

Ersättningen är uppdelad på en omkostnadsdel och ett arvode för uppdragets utförande. Ersättningen är baserad på Sveriges kommuner och landstings rekommendationer (www.skf.se) och styrs till viss del av barnets behov/svårigheter och ålder.

I omkostnadsersättningen ingår kostnader för mat, husrum, kläder/utrustning, aktiviteter, semester samt visst slitage på egendom. Annan ersättning för inköp av nödvändig utrustning kan utgå efter behovsprövning.

Arvodet är en kompensation för den tid familjehemmet lägger på uppdraget. Arvodet är beskattningsbart, sjukpenninggrundande och pensionsgrundande. Uppdraget berättigar inte till tjänstepension, A-kassa, semesterlön eller semesterersättning.

I vissa fall gör socialtjänsten bedömningen att ett barn eller en ungdom under en tid behöver ha större tillgång till en familjehemsförälder. Då ersätter socialtjänsten förlorad arbetsinkomst vid tjänstledighet på del- eller heltid.

Barnet har en olycksfallsförsäkring genom kommunen hemma hos och vid aktiviteter med familjehemmet. Det är nödvändigt att familjehemmet har en egen hemförsäkring med så kallat allrisktillägg. Det är viktigt att meddela aktuellt försäkringsbolag att familjen fungerar som familjehem samt att antalet personer som är folkbokförda på adressen har förändrats.

Familjehemmet har fullt tillsynsansvar för barnet eller ungdomen men Örebro kommun kan ersätta självrisk för skada som det placerade barnet eller ungdomen vållar familjehemmet.

Avsluta uppdraget

Ett uppdrag som familjehem kan avslutas av flera olika skäl, exempelvis:

- Vårdnadshavare som lämnat sitt samtycke till att barnet/ungdomen ska bo i familjehem tar tillbaka detta samtycke och det finns inte grund för tvångsvård.
- Socialtjänsten bedömer att barnets behov inte blir tillgodosedda i det aktuella familjehemmet eller att hen behöver någon annan sorts vård än vad en familj kan bidra med.
- Familjehemmet anser sig inte kunna ta ansvar för att barnet får sina behov tillgodosedda.
- Barn som vårdats enligt LVU bedöms av förvaltningsdomstol inte längre behöva tvångsvårdas.
- Ungdom som avslutat sina gymnasiestudier flyttar till eget boende.

Oavsett hur familjehemsuppdraget avslutas är det viktigt att alla samverkar för att avslutet ska ske på ett så bra sätt som möjligt för barnet. För många barn kan relationen fortsätta vara väldigt stark till ett tidigare familjehem och det är viktigt att man som familjehem är beredd på att fortsätta hålla viss kontakt med barnet även efter att uppdraget upphört.

Har du frågor, kontakta oss!

Servicecenter 019-21 10 00

orebro.se/familjehem

familjehem@orebro.se

Facebook.com/familjehem Örebro

Örebro kommun, Socialförvaltningen
Familjehem Örebro
Box 34110, 701 35 Örebro

Örebro kommun
Socialförvaltningen

019-21 10 00
orebro.se

2023

FOTO: SUSANNE WAHLSTRÖM, LISA WIKSTRAND, LINNÉA HOLST/SCANDINAV
PRODUKTION: ÖREBRO KOMMUN KOMMUNIKATION
TRYCKERI: ÄTTA.45

Svanenmärkt trycksak, 3041 0001